

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу**

Затверджено на засіданні
кафедри економіки,
готельно-ресторанного та туристичного
бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
Протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Опис освітнього компонента

Назва освітнього компонента (Обов'язковий/вибірковий)	Національна економіка Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та бізнес
Рік викладання	2025-2026
Семестр	7,8 семестр
Викладач (-і)	Горяча Оксана Любомирівна: кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	0994034872, Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій
Сторінка освітнього компонента на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4368

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компонента «Національна економіка» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес».

Освітній компонент належить до циклу обов'язкових освітніх компонентів освітньої програми. ОК «Національна економіка» передбачає узагальнення фундаментальних знань економічної думки і практики.

Сучасне суспільство перебуває у стані якісної радикальної трансформації, що проявляється процесами глобалізації, інтеграції, інформатизації усіх аспектів його життєдіяльності. Зміни, в яких перебуває суспільство, торкаються усіх його соціальних інститутів: культурних цінностей, ідеологічних принципів, світогляду, наукової парадигми. Пропонований курс покликаний допомогти здобувачам вищої освіти розібратися в питаннях розвитку національної економіки.

Мета та завдання освітнього компонента

Місце освітнього компонента у освітній програмі: обов'язковий.

Метою вивчення освітнього компонента «Національна економіка» є дослідження закономірностей та особливостей функціонування національної економіки порівняно з економіками інших країн. Формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь і навичок для аналізу стану та перспектив розвитку національної економіки

Предметом освітнього компонента «Національна економіка» є сукупність ресурсних, економічних, інституціональних та соціальних чинників, що визначають відмітні риси національної економіки та її специфіку функціонування.

Об'єктом вивчення освітнього компонента є економіка країни в цілому та її складові у єдності та взаємодії в контексті суспільно-природного розвитку та економічної глобалізації.

Завданнями вивчення ОК є:

- формування у здобувачів системного уявлення про національну економіку як цілісну соціально-економічну систему;
- засвоєння теоретичних засад функціонування та розвитку національної економіки в умовах ринкових відносин і глобалізації;
- вивчення структури національної економіки, її секторів, галузей та інституційних складових;
- аналіз макроекономічних процесів і пропорцій, що визначають економічний розвиток країни;
- оволодіння методами оцінювання рівня та динаміки економічного розвитку, економічного зростання й добробуту населення;
- дослідження ролі держави в регулюванні національної економіки, інструментів економічної політики та механізмів їх реалізації;
- вивчення факторів конкурентоспроможності національної економіки та шляхів її підвищення;
- аналіз взаємодії національної економіки зі світовим господарством, міжнародного поділу праці та економічної інтеграції;
- формування навичок застосування економічних знань для аналізу сучасних соціально-економічних проблем України;
- розвиток здатності приймати обґрунтовані управлінські та економічні рішення на макрорівні.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнім компонентом:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси в бізнесі.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями
8. Робота в режимі невизначеності
9. Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	лекція	семінарськ е заняття	самостійна робота	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>денна форма</i>	56 год.	86 год.	158 год.	300/10 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю – залік/екзамен

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

Перелік тем (модулів)	Кількість годин денна форма				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	
Блок I. Теоретичні основи розвитку національної економіки					
Тема 1. Теоретичні основи формування та вивчення національної економіки	4	6	12	22	1,2,4,5,8
Тема 2. Аналітичні підходи до вивчення національної економіки: структура, моделі та фактори ефективності	4	6	12	22	2,4,5,8
Тема 3. Економічні теорії та базисні інститути національної економіки	4	6	12	22	1,3,4,5,8
Тема 4. Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки	2	6	12	20	1,2,4,5,7
Тема 5: Потенціал національної економіки та роль людини і природних ресурсів	4	6	12	22	1,2,4,5,6
Тема 6: Ресурсні та технологічні основи та проблеми тіньового сектора	2	6	12	20	1,2,3,5,8
Тема 7. Інституційні чинники розвитку національної економіки	5	6	12	23	1,2,3,5,7,8
Тема 8. Функціонування інфраструктури національного ринку	5	4	12	21	1,2,3,5,6,7
Разом за блоком I	30	46	96	172	
Блок II. Особливості функціонування національної економіки та її інтеграція у світове господарство					
Тема 9. Державність і державне регулювання національної економіки	4	8	10	22	1,2,4,5,7
Тема 10. Демократія, економічна свобода та економічний порядок	4	8	10	22	1,2,3,5,8

Тема 11. Структурна перебудова національної економіки	4	6	10	20	1,2,4,5,6
Тема 12. Програмування та прогнозування національної економіки	4	6	10	20	1,2,4,5,6
Тема 13. Політика економічного зростання в національній економіці	6	6	10	22	1,2,4,5,7,8
Тема 14. Інституціональні форми інтеграції і світове господарство	4	6	12	22	1,2,3,4,5,8
Разом за блоком II	26	40	62	128	
Усього годин	56	86	158	300	

Програма освітнього компонента

БЛОК I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Теоретичні основи формування та вивчення національної економіки

Національна економіка як наука, її місце в системі економічних наук.

Поняття «Національна економіка». Суб'єкти національної економіки. Головні цілі національної економіки та умови їхнього досягнення. Умови виникнення та ознаки національної економіки.

Сфери національної економіки. Структура національної економіки – відтворювальна, соціальна, галузева, територіальна, структура зовнішньої торгівлі. Групи показників національної економіки. Основні макроекономічні показники та методи їх визначення.

Економічна система та її моделі – традиційна, ринкова, централізована.

Особливості розвитку національної економіки України. Фактори, що впливають на формування національної економіки України – об'єктивні та суб'єктивні.

Елементи структури національної економіки: домашні господарства, соціальна, галузева, територіальна структура, інфраструктура економіки, структура зовнішньої торгівлі. Основні напрями зміни галузевої структури.

Галузі виробничої та невиробничої сфери. Міжгалузеві народногосподарські комплекси. Пріоритетні галузі промисловості України.

Тема 2. Аналітичні підходи до вивчення національної економіки: структура, моделі та фактори ефективності

Структура національної економіки. Відтворювальна структура національної економіки. Галузева структура національної економіки. Показники національної економіки. Основні моделі економічних систем. Чинники ефективного розвитку національної економіки. Реформування національної економіки України. Критерії ефективного функціонування національної економіки. Методи дослідження національної економіки: загальнонаукові раціональні способи та методи економічного аналізу.

Тема 3. Економічні теорії та базисні інститути національної економіки

Меркантилізм про побудову структури національної економіки. Т. Мен про посилення державного регулювання економіки. Ф. Кене про основну галузь в структурі національної економіки, її пропорціях.

Класики економічної теорії (П. Буагильбер, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж. Б. Сей) про структуру національної економіки та необхідності її дослідження.

Марксизм про структуру національної економіки та джерела її розвитку.

Теоретичні підходи до визначення структури національної економіки. Погляди на визначення суті структури національної економіки Р. Бару, Ш. Ломма, Р. Тімбергена.

Ф. Ліст і національна школа про «національні продуктивні сили», національну виробничу інфраструктуру.

Українські представники історичної школи: І. Франко, Ю. Бачинський, М. Зібер, і їх ідеї про незалежність української економіки.

Представники маржиналізму в Україні: М. Бунге, Д. Тіхно, Е. Слуцкий.

Тема 4. Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки

Розвиток теорії суспільного добробуту. Причини неспроможності та суперечності теорії добробуту. Теорія добробуту про цілі та ефективність національної економіки. А. Сміт про добробут залежно від продуктивності суспільної праці. Визначення добробуту А. Бенетамом. Г. Госсен та його закон спадної граничної корисності. Представники австрійської школи маржиналізму (К. Менгер, Ф. Візер, Е. Бем-Баверк) та їх вклад у розвиток теорії добробуту. Неокласична кембриджська школа (А. Маршалл, Ф. Еджуорт, А. Пігу). Оптимальний розподіл за В. Парето. Принцип компенсації Н. Калдора та Дж. Хікса. Функція загального добробуту А. Бергсона.

Вплив теорії добробуту на соціально-ринкову економіку. Теорія суспільного вибору Дж. Бьюкенена.

Соціальна політика держави як основа підвищення добробуту громадян. Критерії соціальних гарантій. Суть соціальної політики як підсистеми національної економічної системи. Принципи соціальної політики. Складові соціальної політики. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Показники оцінювання соціальної політики. Рівень та якість життя як інтегровані показники соціально-економічного розвитку країни. Індекс розвитку людського потенціалу та його складові. Індекс вартості життя. Індекс якості життя.

Передумови для стабільного динамічного соціально-економічного зростання.

Тема 5: Потенціал національної економіки та роль людини і природних ресурсів

Поняття «потенціал», «сукупний економічний потенціал національної економіки». Основні складові елементи сукупного економічного потенціалу. Види сукупного економічного потенціалу національної економіки.

Підходи до аналізу економічного потенціалу.

Ресурсний природний потенціал і його склад: традиційні та нетрадиційні ресурси; поновлювані та непоновлювані ресурси; сільськогосподарські ресурси; невиробничі ресурси; промислові ресурси.

Людський потенціал. Виробничий потенціал.

Тема 6: Ресурсні та технологічні основи та проблеми тіньового сектора

Економічні ресурси, їх взаємодія.

Види економічних ресурсів: підприємницькі здібності, знання, природні ресурси, людські ресурси, фінансові ресурси. Мобільність економічних ресурсів.

Тіньова економіка, структура і природа її виникнення. Види тіньової економіки. Національне багатство – частина сукупного економічного потенціалу національної економіки. Сутність нової концепції національного багатства.

Тема 7. Інституційні чинники розвитку національної економіки

Інституційна система та економічні інститути. Поняття «інститути»: формальні та неформальні інститути. Відмінності між інститутами та організаціями. Класифікація інституційних підходів. Інституційні чинники розвитку національної економіки. Чинники, що зумовлюють невизначеність інституційного вибору – зовнішнє середовище, внутрішнє середовище, мотивація суб'єктів інституційних змін, поінформованість про альтернативи.

Цілі вибору економічних інститутів.

Власність — основа будь-якої економічної системи, головний економічний інститут. Економічний зміст власності. Інститут права власності — юридична сторона власності. Типи, форми, види власності. Об'єктивні чинники, що визначають зміну форм власності. Тенденція розвитку стосунків власності в світі в XXI столітті.

Реформування відносин власності в Україні та його результати. Сучасна структура власності в Україні та її особливості.

Роздержавлення та приватизація. Етапи приватизації та їх особливості. Результати приватизації.

Тема 8. Функціонування інфраструктури національного ринку

Роль ринкової інфраструктури в змішаній економіці. Елементи ринкової інфраструктури та її функції. Фондова, товарна біржі, біржа праці.

Фінансова система – найважливіша ланка ринкової інфраструктури, її елементи. Державний бюджет як основна ланка фінансової системи.

Виробнича інфраструктура України. Транспортна структура, система телекомунікації і будівництво.

Політика державних витрат та її регулююча роль. Політика державних доходів і її макроекономічні завдання. Форми отримання доходів. Податки та податкова політика. Крива Лафера.

Різновиди фінансово-податкової політики: розширена та обмежувальна. Дискреційна фіскальна політика. Тонке налаштування. Автоматична фіскальна політика. Антициклічеська фіскальна політика. Дефіцит державного бюджету та ефект витіснення.

Сутність грошово-кредитної політики. Два основні суб'єкти (інституту) реалізації грошово-кредитної політики: уряд і центральний банк. Дворівнева банківська система. Центральний банк і його функції.

Становлення інфраструктури ринку в Україні.

БЛОК II. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЯ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Тема 9. Державність і державне регулювання національної економіки

Сутність державного управління національною економікою та причини, що викликають необхідність регулювання економічних процесів.

Етапи розвитку, моделі та концепції державного регулювання економіки, запропоновані науковими школами та течіями.

Роль і завдання держави в ринковій економіці. Особливості переходу до ринку, економічні реформи в Україні.

Функції держави в національній економіці. Трансформація класичних функцій держави залежно від типу економіки. Використання досвіду розвинених країн для становлення української державності.

Форми державного регулювання національної економіки. Прямі та непрямі форми державного втручання в національну економіку. Структура механізму регулювання.

Методи та механізми регулювання: економічні, правові, адміністративні. Основні інструменти державного економічного регулювання національної економіки: реформування оподаткування (податкове регулювання); стимулювання НІОКР; активна

амортизаційна політика; кредитно-грошова політика; структурна політика; цінове регулювання.

Кредитно-фінансові заходи державного регулювання бізнесу. Податкове регулювання підприємництва.

Антимонопольна політика. Принципи антимонопольної політики. Кінцева мета антимонопольної політики. Державні органи, що здійснюють антимонопольне регулювання.

Регулювання підприємництва в розвинених ринкових системах і в перехідній економіці. Проблеми системної трансформації в Україні. Загальний економічний простір і макрообмежувальні чинники підприємництва в перехідній економіці. Захист прав підприємців.

Досвід державного регулювання економіки зарубіжних країн. Особливості державного управління національною економікою в Україні.

Тема 10. Демократія, економічна свобода і економічний порядок

Проблема економічної свободи та її тлумачення в історії економічних учень.

Влада в економіці країни. Чинники, визначальна роль і значення влади в національній економіці.

Поняття «порядок». Політичний, економічний, ідеологічний порядки.

Негативні наслідки від порушення порядку (корупція, тіньова економіка, соціальна напруженість) – риси, властиві національній економіці України. Причини їх виникнення, методи розповсюдження та шляхи подолання.

Економічна демократія як основа демократизації суспільства в цілому. Суть і форми демократії. Сучасна демократія і проблеми її становлення.

Економічні чинники, що впливають на розвиток демократії: рівень розвитку економіки, ступінь економічного розкріпачення особи, зростання рівня освіти, компетентності, інформованості, вдосконалення стосунків власності, стосунків «праця-капітал».

Тема 11. Структурна перебудова національної економіки

Поняття «Структурні перетворення». Види структури національної економіки – відтворювальна, галузева, функціональна, територіальна, соціальна, зовнішньоекономічна. Напрямки оптимізації структури національної економіки України.

Особливості структурної перебудови національної економіки України. Чинники, що обумовлюють особливості галузевої перебудови економіки України: переважання галузей, що виробляють проміжні продукти, низька частка оброблювальної промисловості, до всього машинобудування; різке скорочення інвестицій в основний капітал; зростання цін на продукцію енергетики, перекид в податковій політиці, в розподілі доданої вартості; відсутність механізму реалізації рентних стосунків.

Типи структурної політики: пасивна, активна.

Заходи держави у сфері структурних перетворенні.

Цілі структурної політики: встановлення оптимальних макроекономічних пропорцій; розвиток конкуренції та обмеження монополізму; підвищення технічного рівня конкурентоспроможності; раціональне розміщення виробництва та збалансованість розвитку регіонів; охорона навколишнього і природного середовища.

Основні тактичні завдання структурної політики та шляху їх вирішення.

Методи реалізації структурної політики. Методи макроекономічного блоку; методи регіонального блоку. Методи підвищення економічної стійкості; метод ключових галузей.

Інституційний блок методів реалізації державної структурної політики. Інвестиції як чинник структурних перетворень.

Інвестиційна діяльність. Основні джерела інвестицій. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Моделі інвестиційної політики. Напрями державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Тема 12. Програмування та прогнозування національної економіки

Прогнозування та стратегічне планування. Чинники, що впливають на посилення ролі прогнозування в державному управлінні національною економікою. Економічне прогнозування та його функції в регулюванні національної економіки. Основні види соціально-економічних прогнозів. Принципи соціально-економічного прогнозування. Методи та моделі соціально-економічного прогнозування та планування. Взаємозв'язок стратегічного планування та прогнозування. Інформаційне забезпечення наукового прогнозування та планування розвитку національної економіки.

Формування програм комплексного розвитку національної економіки. Місце та роль програмування в системі управління національною економікою. Характеристика державних програм розвитку по галузях, сферах діяльності та регіонах. Становлення та завдання загальнодержавного програмування. Директивне, індирективне, індикативне планування.

Прогнозування розвитку галузей соціальної сфери та її елементів. Джерела прогнозної інформації, цілі та способи прогнозування розвитку галузей соціальної сфери.

Стратегія соціально-економічного розвитку країни. Концепція соціально-економічного розвитку країни. Стратегії трансформації постсоціалістичних економік.

Вибір стратегії соціально-економічного розвитку України.

Тема 13. Політика економічного зростання в національній економіці

Поняття економічного зростання та розвитку національної економіки. Теорії економічного зростання: неокласичний напрям, неокейнсіанський напрям, еволюційний напрям. Основна мета економічного зростання. Характеристика економічного зростання, виділені на початку ХХ ст. С. Ковалем. Чинники економічного зростання: об'єктивні, суб'єктивні, пропозиції, попиту, розподілу благ. Чинники, що впливають на економічне зростання на сучасному етапі розвитку економіки.

Роль інфляції в розрахунках макроекономічних показників. Можливі причини інфляції.

Типи економічного зростання: екстенсивний, інтенсивний, змішаний. Темпи економічного зростання: нульовий, негативний, стабільний. Аналіз динаміки економічного зростання України (кількісна та якісна його сторона). Специфіка чинників, що впливають на економічне зростання економіки України.

Тема 14. Інституціональні форми інтеграції у світове господарство

Суть, особливості, структура розвитку світового господарства. Поняття економічної інтеграції. Принципи інтеграції національної економіки в світову економічну систему: схожість економічного, політичного порядків, зацікавленості інтеграційних угруповань в прийомі інтегруючої країни.

Етапи формування інтеграційних об'єднань.

Всесвітня торгова організація – інституційна основа інтеграції в світову економічну систему. Можливі позитивні та негативні наслідки вступу до Всесвітньої торговельної організації.

Поняття конкурентоспроможності національної економіки в зовнішньоекономічній діяльності.

Платіжний баланс як інструмент аналізу зовнішньоекономічної діяльності країни і його види.

Політика інтеграції України в світовий економічний простір.

Співпраця України з міжнародними фінансовими інститутами.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1.	Робота з офіційними джерелами (Держстат, НБУ, Мінекономіки) для збору та аналізу статистичних даних (максимальна кількість 10 балів)
2.	Підготовка коротких повідомлень і аналітичних оглядів за окремими темами курсу(максимальна кількість 10 балів)
3.	Робота з науковими статтями, монографіями, звітами міжнародних організацій (Світовий банк, МВФ, ОЕСР)(максимальна кількість 10 балів)

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	поєднання теоретичних знань (лекції, дискусії) з практичними навичками (кейси, аналіз даних, моделювання, проектна робота) та самостійним дослідженням (наукові роботи, аналітичні звіти), а також інтерактивні методи (дебати, рольові ігри) та сучасні технології (віртуальні лабораторії, інтерактивні платформи)	Поточний контроль: тестування, есе, розв'язання кейсів, аналітичні звіти та презентації, котрі дозволяють оцінити як знання теорії, так і здатність застосовувати їх для аналізу складних явищ та прогнозування, а також критично мислити та структурувати інформацію. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.	розв'язання складної задачі або комплексної проблеми у сфері міжнародних економічних відносин, що супроводжується проведенням досліджень та/або застосуванням інноваційних підходів.	Поточний контроль: захист міждисциплінарного дослідження, дискусії та дебати, а також виконання практичних завдань з аналізу даних, що охоплюють причинно-наслідкові та просторово-часові зв'язки. Підсумковий

		контроль: письмовий екзамен.
--	--	---------------------------------

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система здобувача вищої освіти з освітнього компонента

Види навчальної діяльності здобувача вищої освіти, яка підлягає оцінюванню	Робота здобувачів на семінарських заняттях	Разом
	Обговорення контрольних питань	5
	Виконання розрахункових завдань щодо макроекономічних показників	5
	Виконання тестових завдань	5
	Розв'язування ситуаційних завдань і кейсів з економічної політики держави	5
	Підготовка та представлення аналітичних доповідей чи презентацій про сучасний стан економіки України	5
	Розв'язування кейсів	5
	Разом	30
	САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ	
	Робота з офіційними джерелами (Держстат, НБУ, Мінекономіки) для збору та аналізу статистичних даних	10
	Підготовка коротких повідомлень і аналітичних оглядів за окремими темами курсу	10
	Робота з науковими статтями, монографіями, звітами міжнародних організацій (Світовий банк, МВФ, ОЕСР)	10
	Разом	30
	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (залік, екзамен)	40
	Загальний бал ОК	100

Шкала оцінювання: національна та ects

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5». Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (проєкти, ситуаційні завдання тощо)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно

	<p>формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <p>Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками.</p> <p>Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня</p>
--	--

Згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Національна економіка є письмовий залік (7 семестр) та письмовий екзамен (8 семестр), на їх складання надається по 40 балів за кожний. Екзаменаційні білети включають 2 теоретичних питання (по 15 балів за відповідь на 1 питання) та практичне завдання (максимум 10 балів за розв'язання) з усіх тем, які входять до програми освітнього компонента. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна	добре	33-35

діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.		
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету. З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП. Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компонента Національна економіка на ЦОДТ.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна

1. Національна економіка [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра / С. О. Тульчинська, О. О. Кожемяченко, Н. Л. Кузьмінська, М. В. Шашина ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 8,82 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 359 с. URI:<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/6719>
2. Національна економіка : підручник / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів : «Новий Світ-2000». 2025. 582 с.
3. Ситник Й.С., Бойківська Г.М., Гончар С. Й. Національна економіка: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 2022. 320 с

4. Національна економіка: опорний конспект лекцій / Укладач: Ушакова Н.Г. [Електронне видання]. Харків: 2024. 71 с.
5. Ушакова Н.Г. Історія економіки та економічної науки: навчально-методичний посібник [Електронне видання]. Харків, 2024. 109 с.
6. Національна економіка. Навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад: О. О. Корогодова. Електронні текстові дані (1 файл: 937 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.
7. Оцінка та прогнози ендogenous зростання економіки України: колективна монографія / [М. І. Скрипниченко, С. О. Кораблін, І. В. Крючкова .С. С. Шумська та ін.] ; за ред. М. І. Скрипниченко; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ: [б. в.], 2023. 421 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/31407>
8. Траєкторії розвитку повоєнної економіки України в системі координат постпандемічного світу : колективна монографія / [М. І. Скрипниченко, С. С. Шумська, Л. І. Кузнєцова та ін.] ; за ред. М. І. Скрипниченко ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ: [б. в.], 2023. 201 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/31420>

Додаткова

1. Information and innovative technologies in the turbulence era / [Mykhailo Kalenyk, Lidiia Slipchyshyn, Natalia Afanasieva Vasyl Gorbachuk et al.] ; edited by Natalia Afanasieva and Oleksandr Nestorenko ; Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach. Katowice : Publishing House of University of Technology, 2022. 506 p. DOI: <http://doi.org/10.54264/M014>.
2. Українська енциклопедистика як складник інформаційного спротиву: [колективна монографія / Аніщенко Олена, Арістова Алла, Биков Валерій .Горбачук Василь та ін. ; за заг. ред. А. Киридон] ; Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво». Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво». 2022. 366 с. URI: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/29308>
3. Мацибора В.І., Збарський В.К. Регіональна економіка: Навч. пос. 2-ге вид. 2023. 280 с.
4. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України : колективна монографія / за ред. О. О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Київ, 2022. 264 с. URL: <http://ief.org.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Globalizaciyniproceny-u-svitoviy-ekonomici.pdf>
5. Рудик Н. Оцінка макрофінансової стабільності в Україні: ключові індикатори для міжнародних фінансових організацій. *Економіка та суспільство*, 2024 (66). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-14>
6. Пилявець, В., & Гриник, О. Деретуляція як підтримуючий важіль бізнесу у воєнний час. *Економіка та суспільство*, 2022 (42). вилучено із URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1678>
7. Державна політика гуманітарної безпеки у контексті становлення громадянського суспільства в Україні. Навчальний посібник / І.О. Парубчак, Н.Б. Радух, Г.М. Гринишин та ін. Одеса, ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. 190 с.
8. Закон України „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>
9. Інститут міжнародної економіки. Вашингтон. URL: <http://www.iie.com>
10. «Статистичний щорічник України»/"Statistical Yearbook of Ukraine" URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: // <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України URL://<http://www.me.gov.ua>
3. Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України URL://<http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://https://www.kmu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Програми розвитку ООН. URL: <http://www.undp.org>
12. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
13. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <http://www.wto.org>.
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://www.un.org/>
15. Офіційний сайт ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/general/>
16. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <http://www.coe.int/DefaultEN.asp>
17. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://www.europa.eu.int/>
18. Сайт міжнародної статистичної інформації Index Mundi. URL: <http://www.indexmundi.com/g/rank.html>
19. Офіційний сайт статистичної інформації Європейської Комісії. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/>
20. Офіційний сайт міжнародної статистичної інформації NationMaster. URL: <http://www.nationmaster.com>
21. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). URL: <https://www.oecd.org/>